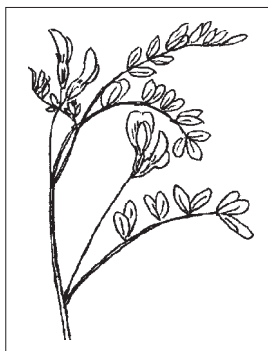
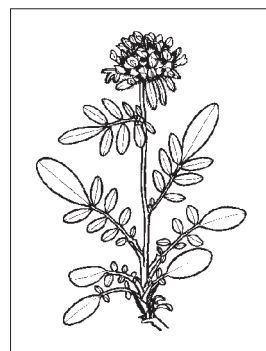


I dette nummer:



Huldreblom er den av våre orkideer som er omgitt av mest mystikk, der den plutselig kan stå i mosematten i «vanlig» skogsterreng, som tilsynelatende ikke skiller seg noe særlig ut, kanskje bortsett fra en merkbar grad av uberørthet. De fleste steder arten er observert, har den bare vært sett en gang. Arne Hegre rapporterer på s. 205 om en forekomst i Nord-Trøndelag der arten har vist seg 25 av 26 år!

Rundbelg – en morsom art å finne både i høyfjellet og på kalkrikt berg i lavlandet, og samtidig i seinere tid en ekspanderende veikantart. Arten viser en stor variasjon, og vårt materiale hører til flere ulike underarter, med ulik historie. Samtidig er det antakelig ukjent for de fleste at denne arten for et par mannsaldre siden har vært dyrket i større skala som kunstengart, noe som helt opplagt må ha hatt betydning for det utbredelsesmønsteret arten viser i dag. Anders Often har nøstet opp denne historikken, se s. 208.



Nye og sjeldne adventivplanter er tema for to artikler i dette nummeret: Trond Grøstad og Roger Halvorsen rapporterer på s. 225 en rekke uvanlige funn fra et område i Horten, og de samme to forfatterne sammen med Kjell Thowsen og Jorunn Barrow melder på s. 231 om tre nye adventivarter for norsk flora, fra en etter hvert mye besøkt flisfylling-lokalitet på Hurum. I samme slengen kan det nevnes at Blyttias redaktør melder en ny adventivplante for Norge som notis under «Floristisk smågodt», s. 238.

Redaktøren beklager at dette nummeret ikke er i rute, idet en forsinkelse har blitt akkumulert gjennom 1998. Denne forsinkelsen vil vi forsøke å vinne inn igjen i løpet av 1999.

Tidligere år har det vært vanlig å la siste nummer i hver årgang inneholde en årsindeks på fire sider. Dette har redaktøren ikke gjort nå, delvis på grunn av tidspress, men også fordi han tviler på om det er hensiktsmessig å bruke fire sider på det i hele opplaget. Fra og med denne årgangen vil det derfor bli laget en årsindeks som vil bli gjort tilgjengelig over Internett. Vi kommer tilbake til dette i nr. 1 for 1999.

For our international readers...

Blyttia consists of both botanical articles and other, more popularized genres, which are of interest mainly for a Norwegian audience.

The botanical articles, which include an English summary and English figure and table texts, are gathered in the journal's section of «Norges Botaniske Annaler», please see the index on the back cover.

We apologize for the delay which has been accumulated during 1998, and will do our best to get the issues published in due time in 1999.

From this volume on, no annual index will be printed and distributed as a part of issue 4. Instead, an annual index will be made available on Internet. More details on this will be given in issue 1 for 1999.

NBF og Direktoratet for naturforvaltning



Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) sitt utvidede styre (organisasjonsrepresentantene og ledere) hadde nylig møte med Stein Lier-Hansen, direktør i DN. I den forbindelse vil jeg gjerne viderefremme noe av det han fortalte, samt knytte egne kommentarer til forholdet mellom DN og NBF.

DN er underlagt Miljøverndepartementet og har det faglige ansvaret for forvaltning av norsk natur, og fra i år har de også ansvaret for økonomiske bevilgninger til NBF og andre frivillige foreninger på biologi-sida. DN arbeider med det biologiske mangfoldet på ulike måter, men jeg vil bare ta for meg det som berører oss.

NBF er den eneste landsdekkende frivillige organisasjonen for botaniske amatører og profesjonelle. Vår virksomhet på alle nivåer øker kunnskap om de botaniske verdiene i Norge samt engasjerer folk. For å opprettholde dette arbeidet får vi driftsstøtte. Driftstøtten blir vedtatt av Stortinget i nasjonalbudsjettet, så DNs faktiske rolle er å tildele oss disse pengene. I fjor fikk vi 25 000 kr. Med den aktiviteten vi har og ønsker å opprettholde er det en svært lav sum. Til sammenligning fikk Norsk Ornitologisk Forening (NOF) ca 900 000 kr. NOF har ca 6000 medlemmer mens NBF har ca 1200. Jeg tar av meg hatten for NOFs innsats og medlemsmasse, men det er heller ikke særlig enkelt å øke aktiviteten når våre ressurser er så knappe. Lier-Hansen kom med budskap om et lite håp: Søknadene til år 2000 vil de vurdere på en grundigere måte og se hva de kan gjøre. Hvis vi i tillegg kan mobilisere et press på Stortinget sammen med noen av de andre SABIMA-organisasjonene, kan det jo hende at underet skjer!

Lier-Hansen nevnte også andre muligheter for å få penger. En del avdelinger og lag er i gang eller planlegger ulike floraprosjekter. Det finnes en egen pengekott til prosjektstøtte, så her er det bare å skrive søknad! Hvis dere trenger midler som går direkte på informasjonsarbeid, det være seg brosjyrer, IT-prosjekter eller andre kreative forslag, har DN en separat post til dette.

Mange har erfaring med å skrive søknader til ulike instanser. De fleste har trolig opplevd at det går mye tid og krefter, og at det ofte kommer lite eller ingenting tilbake. For å hjelpe på dette lager DN nå en liten håndbok som vi kan benytte for å finne fram i systemet! I tillegg til det foreslo lederen i NOF at de skal holde kurs for de andre SABIMA-organisasjonene i søknadsskriving. – Vi får håpe det hjelper.

En av de største utfordringene DN står overfor i årene som kommer, er å tilrettelegge slik at alle kommunene innen utgangen av år 2003 skal ha kartlagt sitt biologiske mangfold. Ambisjonene er ikke så høye at alle arter skal registreres, men at kommunene skal kartfeste arealer som er spesielt viktige for det biologiske mangfoldet basert på eksisterende data (for eksempel fra herbariene) og nye registreringer. DNs bidrag er at de lager ei håndbok til bruk i kommunene. Denne håndboka skal NBF være med å vurdere. I tillegg ønsker DN at vi skal være en aktiv samarbeidspartner i registreringsdelen. Selvsagt skulle vi ønske at kapasiteten var så stor at vi kunne registrere plantene i hele landet, men vi må være litt realistiske: Hvis noen avdelinger, lag, en gruppe medlemmer eller enkeltpersoner ønsker å være med og registrere det botaniske mangfoldet i en kommune, må dere ta kontakt med miljøvernmyndigheten i kommunen og tilby hjelp. Hvis kommunen er interessert i dette, kan den skrive søknad til DN om midler til å lønne dere.

Lier-Hansen var oppriktig positiv til arbeidet vårt. Hans ønsker om våre bidrag til forvaltningen av plantene virker ganske umulige i forhold til aktiviteten og budsjetttrammene til NBF. Det er trist at diskusjoner om viktige ting som forvaltning av den botaniske arven skal ende i et rop om penger, men hvis vi skal holde NBF i live med den aktiviteten vi har i dag og forhåpentligvis øke aktiviteten, ser jeg ingen andre muligheter enn å lete etter økonomisk støtte.

Med dette takker jeg for meg som leder i NBF og ønsker Anders Often og det nye styret lykke til!

Astrid Skrindo

Nytt medlemsblad

Trøndelagsavdelingen i NBF har kommet ut med sitt første regionale medlemsblad, med det nøkterne navnet «Medlemsblad, Norsk Botanisk Forening, Trøndelagsavdelingen». Første nummer inneholder artikler om kommuneblomster i Trøndelag, om søterot, om florakartlegging i Melhus, om svartkurle i Oppdal og om truede/sårbare karplanter i Sør-Trøndelag. Bladet er både spennende og innbydende. Vi gratulerer!



Ekskursjonsreferater våren 1998

Trøndelagsavdelingen

10. mai: vårflora og fugleliv langs Ladestien

Ekskursjonen ble gjennomført i samarbeid med Norsk ornitologisk forening i regi av prosjektet «Byen, elven og kunnskapen» som drives av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondhjem. Ekskursjonsledere fra Trøndelagsavdelingen var Inga E. Bruteig, Liv S. Nilssen, Gunilla A. Olsson, Tommy Prestø, Sigmund Sivertsen og Thyra Solem. Omtrent 250 personer møtte for en stivandring langs Leangen-bukta. I området er det både skog, enger, dyrka mark, havstrand, bekk- og vegkanter. Dermed ble en rekke arter og tema berørt. Områdets svært rike flora av trær og busker ble vektlagt, sammen med feltsjiktets blomstring. Foruten generell floristikk ble også bruksmåter for en rekke arter diskutert. Området har en rekke introduserte arter, og dette ble et viktig tema. Av mer spesielle arter som ble sett på turen kan nevnes krøll-lilje *Lilium martagon* og svarthyll *Sambucus nigra*.

Inga E. Bruteig og Tommy Prestø

25. mai: vår på Kristiansten festning

Med Ingerid Angell-Petersen og Sigmund Sivertsen som ledere ble kveldens møte avviklet som en ekskursjon i festningsområdet. 15-20 deltakere møtte. Vi kikket på det som var fremme, fra vårrubblom *Erophila verna* og vårskrinneblom *Arabis thaliana* til invasjon av krøll-lilje *Lilium martagon* i nærområdet, mens det var i tidligste laget for flatsiv *Juncus compressus*. Interessen for denne typen «excursion light» skulle kunne gjøre det mulig å gjenta eksperimentet på passende lokaliteter i nærområdet.

Sigmund Sivertsen

28. juni til Hårskallen, Levanger

7 deltakere. Ledere var Ola A. Bakken og Sigmund Sivertsen. I reinroseheiene var det blomstring, bl.a. av skredarve *Arenaria norvegica*, som her har en litt isolert lokalitet. Spesiell interesse knyttet det seg til den relativt rikelige forekomsten av sandfiol *Viola rupestris*, som har sin eneste lokalitet i Nord-Trøndelag her (innlevvert av Trond Magne Storstad høsten før). Andre overraskelser kan kanskje ventes i dette kalkrike området. Men bortsett fra sandfiolen (delvis sammen med skredarve og myrtust *Kobresia simpliciuscula*) samsvarte våre observasjoner bra med tidligere kryssliste fra området.

Sigmund Sivertsen

Vestlandsavdelingen

21. juni til Øygarden

Femten deltakere møtte kl. 9.30 på rasteplassen rett nord for Svelgen-sundet bru på Øygaardssida.

Lokal guide var Stig Guntveit som skulle vise oss noen nye funn av bl.a. havburkne *Asplenium marinum* og hjortetunge *Asplenium scolopendrium*.

Vi startet turen til fots på Turøyna hvor vi så på den minst marine forekomsten av *Asplenium marinum*, ca. 30 – 40 m o.h. Andre stopp var på Storskori der vi så på ytterligere to forekomster av *A. marinum*, hvorav den ene var ganske stor. Fra Storskori kjørte vi videre nordover til Rong kai. Herfra gikk turen videre med båt. Vi hadde et stopp på Herdalahalvøya for å se på en forekomst av østersurt *Mertensia maritima* som sto i full blomst. Turen fortsatte nordover, forbi Tjeldstø og Stura, og fra Ådneset vestover gjennom Kvernhusosen og

Hattesundet til Nautnes. Underveis stoppet vi for å beundre en stor og flott forekomst av *Asplenium scolopendrium*.

Fra Nautnes gikk turen sørover igjen. På Rossøyne fikk vi se *A. marinum* og *A. scolopendrium* på en og samme lokalitet under en stor berghammer. Fra Rossøyne krysset vi over til Skogsøyne. Enorme krefter har skapt dette storslåtte klippe-landskapet; her var høye, bratte klipper og svære fjellhyller. Stig tok oss med til området hvor tre arkitektstudenter ble tatt av brottsjø i september 1996. En stor stein med navn til ofrene minnet om denne tragiske hendinga for to år siden.

Båtturen fortsatte videre sørover i ytterste «havleiet» med lette bølger. Sør for Blomvåg stod strandkål *Crambe maritima* i nydelig blomst. Her fant vi også knortestarr *Carex otrubae* og buestarr *Carex maritima*. Ved Rong kai gikk vi land igjen. Siste stopp for dagen var på Ono. Her så vi på en stor bestand av skjoldblad *Hydrocotyle vulgaris*. Av andre arter vi fant her kan nevnes rustsivaks *Blysmus rufus* og havsivaks *Schoenoplectus maritimus*.

Været var upåklagelig denne dagen: delvis skyet, forholdsvis varmt og nesten vindstille. Slike dager som man i løpet av året kan telle på én hand på disse kanter. Kl. 22.00 var vi tilbake i Bergen etter en lang, men uforglemmelig dag.

Aukje Hof

24.-26. juli: helgetur til Besso på Hardangervidda
Johan Havaas (1864-1956) botaniserte på Hardangervidda for 100 år sidan. Havaasgruppa i Granvin markerte dette med ein tur til Besso turisthytte, der ein finn ein del rike botaniske lokalitetar i nærleiken. 10 deltakarar var med, og turleiar var Severin Kjerland. 24. juli starta me turen frå Tinnhølen, og botaniserte oss innover turiststien mot Sandhaug og vidare til Besso. Me fann vanlege fjellplantar som fjelltjørebloom *Lychnis alpina*, fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum*, fjellmarikåpe *Alchemilla alpina*, fjellrapp *Poa alpina* og trefingerurt *Sibbaldia procumbens*.

Laurdag 25. juli gjekk turen mot Dimmedalen, sørvest for Besso. Me gjekk turistvegen opp til brua over elva Besso, og fylgde elva på søraustsida oppover mot Bessvatnet. På vegen fann me blant anna ein bakke med store mengder reinrose *Dryas octopetala* i blom. Fjellveronika *Veronica alpina*, bergveronika *Veronica fruticans*, marinøkkel *Botrychium lunaria* og snøbakkestjerne *Erigeron uniflorus* var også artar som vekte stor begeistring hjå deltakarane. På ei fuktig grasmark like ved fann me også dvergjamne *Selaginella selaginoides*. Etter mange stopp og mykje fint å sjå kom me endeleg til Dimmedalen, målet for dagen. Nye artar for dagen var blant anna fjellnøkleblom *Primula scandinavica* og grønkurle *Coeloglossum viride*.

Dimmedalen er spesiell. Midt inne på flate vidda finn vi denne rike og frodige dalen med dei «hengande blombede». Hyller oppover fjellsidene dannar ei mengd fargerike bed, med blant anna reinrose *Dryas octopetala*, skoresildre *Saxifraga adscendens*, gulsildre *Saxifraga aizoides*, fjellsmelle *Silene acaulis* i både raud og kvit variant, setermjelt *Astragalus alpinus* og blindurt *Silene uralensis* ssp. *apetala*. Dessverre hadde sommaren så

langt vore våt og kald, og me var ei veke med godt vær for tidleg ute til å sjå Dimmedalen frå si flottaste side. På vegen ned att til Besso fann me dvergsyre *Koenigia islandica* og polarvier *Salix polaris* i eit fuktig snøleie nedanfor Skjonarhaug.

Laurdag kveld vart dagens funn oppsummerte. Det viste seg med nærare ettersyn at det var kryssinga mellom musøyre og polarvier *Salix herbacea* x *polaris* me hadde funne, ikkje rein polarvier.

Sundagen vart det ikkje lagt opp til felles botanisering. Vêret desse dagane var kjøleg med regnbyger. Slik hadde også sommaren vore til no, noko som gjorde at ein del planter ikkje var komne så langt som venta. Trass veret hadde me ein flott tur.

Liv Norunn Hamre

Telemarksavdelingen

3. mai til Valberg ved Kragerø

Vi var tolv stykker som begynte turen ved det gamle bruddet, gikk stien fram til Malmhella, og vidare til lasteplassen på Valberg. Den samme veien ble fulgt tilbake. Av artene vi så kan nevnes: parkfrytle *Luzula forsteri*, raggarve *Cerastium brachypetalum*, lungeurt *Pulmonaria officinalis*, lodnefiol *Viola hirta* og *V. suavis*. En del av følget dro deretter til Grønnåsen ved Kilsfjorden, og fant oppå berget der søstermariland *Dactylorhiza sambucina* i fin blomstring. Ellers ble det sett rester av falkbregne *Polystichum aculeatum* fra året før pluss raggarve også her.

21. mai til Sandøya ved Brevik

Ni personer ble med på turen til Sandøya, der varme maidaer hadde sørget for godt utviklet flora. Vi startet opp botaniseringen rundt småbåthavna og gikk mot Solvang. Underveis ble det demonstrert bl.a. vårarve *Cerastium semidecandrum*, bakkeforglemmegei *Myosotis ramosissima* og praktfulle bestander av dauvnesle *Lamium album*. Ved Sandøya-gården fant vi musekløver *Trifolium dubium* og et felt med hvitdodre *Berteroa incana*. Videre langs stien sto vårorkidéer *Orchis mascula* i fin blomstring, og en frøstjerne som ennå ikke var i blomst, ble bestemt til å være kystfrøstjerne *Thalictrum minus*. En plante som allerede var i blomst, var berggull *Erysimum hieracifolium*. Gjennom skogen på vei mot Diknon, oppsøkte vi et felt med knerot *Goodyera repens*, og fant mange rosetter. På vei tilbake til fergekaia så vi spirende ullurt *Logfia arvensis* og nattlys *Oenothera biennis*. En blomstrende gullrips *Ribes aureum* vakte også vår nysgjerrighet.

27. mai: kveldstur til Valebø

Turen gikk til Ytre Valebø, og hadde sitt utgangspunkt ved Stuverud. De ni oppmøtte fulgte en sti sørvestover til et tidligere hogstfelt som nå var bevekst med bl.a. kranskonvall *Polygonatum verticillatum*, stortveblad *Listera ovata*, vårorkidé *Orchis mascula*, grov nattfiol *Platanthera chlorantha*, vanlig nattfiol *P. bifolia*, moskusjordbær *Fragaria muricata*, lakrismjelt *Astragalus glycyphyllos*,

myske *Galium odoratum*, sanikel *Sanicula europea*, bleikfrytle *Luzula pallidula*, blankstorkenebb *Geranium lucidum*, skogflatbelg *Lathyrus sylvestris* og tannrot *Cardamine bulbifera*. Lia nedover mot Norsjø hadde partier av edelløvsog som vekslet med kalkfurusog. I dette ulendte terrenget fant vi skogmarihand *Dactylorhiza fuchsii*, krattfiol *Viola mirabilis*, lifiol *V. canina* ssp. *montana*, svarterteknapp *Lathyrus niger*, tysbast *Daphne mezereum*, skogvikke *Vicia sylvatica* og maurarve *Moehringia trinervia*.

8. juni: kveldstur til Fjellidalen i Gjerpen

Ni personer møtte opp denne kvelden og tok en runde i liene i Gjerpandalens nordøstre hjørne. Vi gikk først langs gårdsveien opp mot Fjellidal-gården. Her var fjellknauser som inneholdt innslag av hvit gåseblom *Anthemis arvensis*, kreke *Prunus domestica* ssp. *insititia*, tårnurt *Arabis glabra*, skogvikke *Vicia sylvatica*, lakrismjelt *Astragalus glycyphyllos* og gjeldkarve *Pimpinella saxifraga*. Videre opp i skogen traff vi på myske *Galium odoratum*, trollbær *Actaea spicata*, mengder av storklokke *Campanula latifolia*, sibirbjønnekjeks *Heracleum sibiricum*, krattfiol *Viola mirabilis*, bakkefiol *V. collina*, sanikel *Sanicula europaea*, skogstjerneblom *Stellaria nemorum* ssp. *nemorum*, tyrihjelms *Aconitum septentrionale* og enghaukeskjegg *Crepis praemorsa*. Den siste ble funnet på en ny lokalitet. I fuktige daler mot Kleiva så vi vårlatbelg *Lathyrus vernus* i frø og springfrø *Impatiens noli-tangere*. Vi oppsøkte også en forekomst av fuglerede *Neottia nidus-avis*, og fant et titalls planter. I nærheten vokste også skogmarihand *Dactylorhiza fuchsii* og nattfiol *Platanthera bifolia*.

12.-14. juni: helgetur til Fyresdal

Seks personer deltok på turen. På lørdagen botaniserte vi først på engene rundt Gausvatn-setra. Disse var dominert av smyle *Deschampsia flexuosa*, og her var ikke noe spesielt å finne. Vi fortsatte oppover lia, først ved ca. 700 m o.h. ble vegetasjonen rikere, og vi kunne notere oss bl.a. taggbregne *Polystichum lonchitis*, myske *Galium odoratum*, hvitsoleie *Ranunculus plataniifolius*, tysbast *Daphne mezereum*, firblad *Paris quadrifolia*, krattfiol *Viola mirabilis*, og helt øverst i skrenten rosetter av bergfrue *Saxifraga cotyledon*. På tilbakeveien stoppet vi ved det lille vannet ved skytterbanen. Dette var en fin torvmoselokalitet med en rekke *Sphagnum*-arter, men stort sett bare surmyrs-arter ble funnet. I skogen bak vannet fant vi linnea *Linnaea borealis*, nikkevintergrønn *Orthilia secunda*, perlevintergrønn *Pyrola minor*, nattfiol *Platanthera bifolia*, hvitbladtistel *Cirsium helenioides* og et stort felt med småtveblad *Listera cordata*.

Søndag reiste vi mot Dalen. Det ble en stopp ved Åmlivatn for å se på hartmansstarr *Carex hartmanii*. I lia langs veien til Brattestad studerte vi for det meste bregner, junkerbregne *Polystichum braunii* var den mest interessante. En tur ned til elva ga funn av hartmansstarr. På gården Kleppo ved Eidsborg stavkirke sjekket vi opp søstermarihandforekomsten *Dactylorhiza sambucina* og fant et firesifret antall avblomstrede eksemplarer. Underveis til Høydalsmo så vi spansk kjørvel *Myrrhis odorata* langs veien. Ned Dalane mot Kviteseid, nærmere be-

stemt ved Gjuve, var en gammel forekomst av vadderot *Phyteuma spicatum* gravd opp i forbindelse med veiutbedring, men vi fant likevel noen planter i nordenden av engene. Ved Kvitsund var det et stort felt med veivortemelk *Euphorbia esula* ssp. *tommasiniana* langs veien.

Larvik lokallag

3. mai til Kjose

Tolv medlemmer var med på turen. Med utgangspunkt i parkeringsplassen ved Strandsvika krysset vi jernbanelinja og fulgte veien opp dalen under Snipekollen til toppen av Almedalen. Underveis så vi alm *Ulmus glabra*, ask *Fraxinus excelsior*, furu *Pinus sylvestris*, gran *Picea abies*, lind *Tilia vulgaris*, hassel *Corylus avellana*, hegg *Prunus padus*, svartor *Alnus glutinosa*. Av vårplanter fant vi gullstjerne *Gagea lutea*, vårkål *Ranunculus ficaria*, maigull *Chrysosplenium alternifolium*, hvitveis *Anemone nemorosa*, blåveis *Hepatica nobilis*, skjellrot *Lathraea squamaria*, tannrot *Cardamine bulbifera*, myske *Galium odoratum* og vanlig lerkespore *Corydalis intermedia*.

Eivinn H. Hansen

13. mai til Guslandsutmarka

femten deltagere møtte opp på parkeringsplassen ved Guslandrønningen. Derfra fulgte vi kyststien til Kloppsand der vi rastet. Tilbaketuren ble lagt et stykke fra kysten. Alle plantefunna ble gjort på vei til Kloppsand. Følgende planter ble observert: nyresoleie *Ranunculus auricomus*, vårkål *R. ficaria*, bekkeblom *Caltha palustris*, skogfiol *Viola riviniana*, myrfiol *V. palustris*, stemorsblomst *V. tricolor*, vårrubblom *Erophila verna*, vårskrinblom *Arabis thaliana*, vårarve *Cerastium semidecandrum*, korsknapp *Glechoma hederacea*, hengeving *Phegopteris connectilis*, markfrytle *Luzula campestris*, gaukesyre *Oxalis acetosella*, slåpetorn *Prunus spinosa*, krossved *Viburnum opulus*, moskusurt *Adoxa moschatellina*, strandnellik *Armeria maritima*, bakkeforglemmegei *Myosotis ramosissima*, storkonvall *Polygonatum multiflorum*, vårstarr *Carex caryophylla*, gulaks *Anthoxanthum odoratum*, tannrot *Cardamine bulbifera*, ask *Fraxinus excelsior*, villeple *Malus sylvestris*, skogbingel *Mercurialis perennis*, brunrot *Scrophularia nodosa*, krypvier *Salix repens*, vårmarihand *Orchis mascula*, honningkarse *Cardaria draba*, fingerlerkespore *Corydalis pumila*, rogn *Sorbus aucuparia*, svartor *Alnus glutinosa*, hegg *Prunus padus*, trollhegg *Frangula alnus*.

Eivinn H. Hansen

24. mai til Fugløya

Øyturer er svært populære ekskursjoner, så også denne. 27 deltakere var møtt fram i det flotte vårværet. Eivinn i vår forening befraktet oss fra Helgeroa ut til Fugløya, som ligger ytterst i Langesundfjordens østside. Vi fikk se en svært rik flora, selv så tidlig i sesongen. Ganske store bestander av vårorchis *Orchis mascula* i nær sagt alle fargevarianter, fra de normale til helt hvite. Langs strendene var det store flak av strandkål *Crambe maritima*. Ellers må nevnes gode bestander av fretingersildre *Saxifraga tridactylites*, riktig nok delvis avblomstret.

Andre arter vi så var nakkebær *Fragaria viridis* og krattssoleie *Ranunculus polyanthemos*.

Oppe på ryggen som faller stupbratt ned i sjøen, ble murburkne *Asplenium ruta-muraria* og bakkeminneblom *Myosotis ramosissima* observert.

Andre arter som bør nevnes er skogkarse *Cardamine flexuosa* og broddbergknapp *Sedum rupestre*.

Trond Grøstad

1. juni til Luftforsvarets skoler (Leiren) i Stavern
Dette var en kombinert botanikk- og historietur, med 20 deltakere.

Arne Hill Jensen fortalte historien om leiren fra dens begynnelse og opp til i dag, dessuten guidet han oss rundt i leiren. Dette var flott.

Botaniseringen ble stort sett foretatt på vollene rundt om. Arter vi fikk se var et par gode bestander av maria-nøkleblom *Primula veris* og den lille vårvikka *Vicia lathyroides*, ellers må nevnes nyresildre *Saxifraga granulata*.

Nede i vollgravene så vi arter som duskstarr *Carex disticha*, storveronika *Veronica longifolia* og skogsivaks *Scirpus sylvaticus*. Mat- og kafferasten ble inntatt i kommandantens hage. Arter vi her fikk se var begynnelsen til villøk *Allium oleraceum*, storsyre *Rumex thyrsiflorus* og nattlys *Oenothera* sp. Nede ved läven fikk vi se en pen bestand dvergkattost *Malva pusilla* og takfaks *Bromus tectorum*.

Trond Grøstad

7. juni til Dannavall/Ravn

På Anvikbakken møttes vi (ni på to og tre på fire) en temmelig regntung junisøndag, men vi slapp unna regnværet på vår ca 3 timers vandring. Høydepunktet på denne turen var å få se begergullurt *Amsinckia retrorsa*. Den var i blomst på et flåfjell i en åker ved Donnavall. Det var fortsatt en god bestand med rikelig med frøplanter rundt i åkeren.

Ellers kom vi over et ca 13 m langt «belte» med fjellmarikåpe *Alchemilla alpina* på veien mellom Anvik og Ravn.

Vi gikk mye i strandkanten, blant annet fant vi: strandvendelrot *Valeriana sambucifolia* ssp. *salina*, pollsivaks *Schoenoplectus tabernaemontani*, snyltetråd *Cuscuta europaea* coll., fjøresaulauk *Triglochin maritimum*, havstarr *Carex paleacea*, kvass-starr *C. acuta*, strandkryp *Glaux maritima*, saltstarr *C. vacillans*, blodstorkenebb *Geranium sanguineum*, havsivaks *Schoenoplectus maritimus*, sumpmaure *Galium uliginosum*, bakkefor-glemmegei *Myosotis ramosissima*, knortestarr *Carex otrubae*, hvit og rød jonsokblom *Silene latifolia* og *S. dioica*, kratthumleblom *Geum urbanum*, enghumleblom *G. rivale*, blåfjær *Polygala vulgaris*, flerårsknavei *Scleranthus perennis*, bakkeveronika *Veronica arvensis*, små-engkall *Rhinanthus minor*, lodnestarr *Carex hirta*, bergskrinneblom *Arabis hirsuta*, berggull *Erysimum hieracifolium*, tårnurt *Arabis glabra* og store mengder strandvortemelk *Euphorbia palustris* og strandkvann *Angelica archangelica* ssp. *litoralis*.

Helga Hvatum

28. juni til Bastøya i Borre

Turleder hadde nesten håpet på avlysning av turen. Regnet kom i bøtter og spann. Likevel kom åtte deltakere.

Bastøya blir kalt Oslofjordens perle, og her har botanikere i all tid boltret seg i sjeldne arter.

Turens egentlige formål var kanskje kantløken *Allium senescens* ssp. *montanum*, denne fikk vi se flere steder på Bastøykalven, men ikke i blomst. Skal man se den i blomst må man nok ut i august en bit. Ellers så vi gode bestander av knollmjøduert *Filipendula vulgaris*, krattssoleie *Ranunculus polyanthemos*, store mengder engnellik *Dianthus deltoides*, her var det også former som var helt hvite.

Like opp for brygga fikk vi se en stor bestand tettkarse *Lepidium densiflorum*. Ellers var det flere steder avblomstrede individer av kubjelle *Pulsatilla pratensis*.

I Bastøybukta fikk vi se lodnestarr *Carex hirta*, honningkarse *Cardaria draba* og strandkål *Crambe maritima*. På turen rundt øya noterte vi arter som lundkarse *Cardamine impatiens* og skogvikke *Vicia sylvatica*.

Trond Grøstad

Østlandsavdelingen

13. mai: «Pollineringsvandring» i Botanisk hage, Tøyen

Høsten 1993 arrangerte Østlandsavdelingen en «spredningsbiologisk vandring» i Botanisk hage, der plantenes tilpasninger til de ulike spredningsmåter ble demonstrert. Denne ble fulgt opp fem år senere, ved en tilsvarende rundtur i hagen, der temaet denne gang var plantenes pollineringsmåter (dette var en litt ulogisk rekkefølge, kan hende – spredningen burde jo kommet etter pollineringen!). Spesielt pollinering med dyr (først og fremst insekter) ble gjennomgått, i mindre grad vindpollinering, og nesten ikke i det hele tatt vannpollinering. Under rundturen ble spesielt Fjellhagen og den systematiske delen nord for Botanisk museum benyttet.

Per Sunding

24. mai til Hallangen, Frogd

Femti år og én dag siden NBF-turen til Hallagen med Per Størmer som turleder (23 mai 1948; også besøkt i 1960 ved Finn Wischmann) besøkte vi igjen dette rike området. Tolv deltagere startet fra søndre Hallangen gård og gikk sørover i Svartlaget på østsida av halvøya. Halvor B. Gjærum deltok i 1948, og også på årets tur – så botanikere er seiglivede.

De gamle hagemarkene rundt tunet hadde fortsatt ganske rik flora selv om beiting opphørte for en mannsalder siden. Det var stedvis mye vanlig lerkespore *Corydalis intermedia* og marianøkleblom *Primula veris*. En kjempealm *Ulmus glabra*, nå desverre angrepet av almesyke, ble behørlig fotografert. Skogområdene på de øvre delene av Svartlaget var stort sett en fattig furu-eikeskog. I nedre del av østskråningen, omtrent rett opp for Svartlaget brygge, var det flekkvis rik lågurtgranskog med arter som sanikel *Sanicula europaea*, vårerteknapp

Lathyrus vernus, tysbast *Daphne mezereum*, tannrot *Dentaria bulbifera*, stortveblad *Listera ovata* (kun ett individ funnet), mye skogbingel *Mercurialis perennis* og en del blåveis *Hepatica nobilis* og stortujamose *Thuidium tamariscinum*. I de lysåpne skrentene ned mot sjøen var det flekkvis rik skrentvegetasjon med bl.a. svarterteknapp *Lathyrus niger* og noe vivendel *Lonicera periclymenum*. Knausesamfunnene var stedvis dominert av nyresildre *Saxifraga granulata*, kantkonvall *Polygonatum odoratum* og bergmynte *Origanum vulgare*. På noen sildreberg var det en del solgaffelmoser *Riccia beyrichiana*. Vi fant også én forvillet busk av kanadisk blåhegg *Amelanchier x lamarckii*, en art man sjelden ser forvillet – og Tore Berg påviste en klon av hybrid mellom krypsokkoll og vanlig jonsokkoll *Ajuga pyramidalis x reptans*. Rett nord for Svartlaget brygge var det en liten ask-skavgrasskog med noe kranskonvall *Polygonatum verticillatum* rett ved. I øvre del av skavgrasskogen fant vi et femtitalles skudd av skjellrot *Lathraea squamaria* under en stor hasselbusk, og to store individer vårmarihånd *Orchis mascula* like ved – turens beste funn. Vårmarihånd er svært sjelden i Follo. Svartlagsdammen, en gammel isdam syntes lovende med hensyn til vannplanter, men det var for tidlig på året til å få noe ut av disse. Langs den smale borden av sumpskog på østsiden var det mye langstarr *Carex elongata* og noe forvillede hageplanter, bl.a. noe gulltvetann *Lamium galeobdolon*. I nordvestenden, på vestsiden av den lille vegen ned til Svartlaget brygge, var det en liten sumpskog med et markert innslag av svakt østlige arter: ett individ istervier *Salix pentandra*, mye bekkekarse *Cardamine amara*, noe sumphaugskjegg *Crepis paludosa* og bekkestjerneblom *Stellaria alsine*.

Anders Often

7. juni til Bogstad

Bare fem deltakere møtte, noe som delvis skyldtes busstreik, delvis at enkelte trodde turlederen også streiket (AF-medlemmer ved Mat.Nat. ved Universitetet i Oslo var tatt ut i streik, men dette rammet jo ikke frivillig virksomhet i NBF), og delvis på grunn av uklarheter hvor vi skulle møtes. Bogstad er problematisk i så måte, i og med at det er minst tre alternative møteplasser som kan oppfattes som «Bogstad».

Vi konsentrerte oss om parkplantene og kunne konstatere at spansk kjørvell *Myrrhis odorata*, parkrapp *Poa chaixii*, kvitfrytle *Luzula luzuloides* og vadderot *Phytoloma spicata* fortsatt står bra i parken. Spansk kjørvell vokser det forresten mest av langs parkgjerdet og vegen inn til selve Bogstad gård.

Etterpå kikket vi litt på vegetasjonen langs utløpet av elva i sør hvor det fortsatt er fine sump-lauvskoger på marin leire. Ikke noe oppsiktsvekkende ble funnet. Vi lette forjevnes etter blærestarr *Carex rhynchocephala*, men jeg tror ikke vi kom på de rette lokalitetene. Den er fortsatt tallrik i området. Langs vegkanten, og også et godt inne i skogen, vokste mye bladfaks *Bromus inermis* – et ikke helt velsett innslag, i hvert fall ikke i naturlig vegetasjon.

Klaus Høiland

10. juni: kveldsvandring i Bekkedalen på Tonsenhagen

Etter at turansvarlig hadde blitt refset av deltakerne for ikke å være medlem av foreningen (noe han i ettertid har rettet på), gikk vi av gårde. Bekkedalen (den heter det!) er en flott ravinedal med en fin utforming av aske-snellekog, gråorskog og alme-lindeskog av ulike utforminger. Det er registrert 110 arter i tilknytning til selve dalen. Mange fuktighetskrevende, skyggeelskende arter finnes her, for eksempel firblad *Paris quadrifolia*, storklokke *Campanula latifolia*, kranskonvall *Polygonatum verticillatum*, springfrø *Impatiens noli-tangere*, bekkeveronika *Veronica beccabunga*, tyrihjelms *Aconitum septentrionale* og fredløs *Lysimachia vulgaris*. Vi fant en ny art for dalen denne dagen, det var kjempeturt *Cicerbita macrophylla*. John Magne Grindeland holdt et lite foredrag over en rød jonsokblom *Silene dioica* som var blitt angrepet av sotsopp. Denne arten overtar styringen over planten, så den produserer sopp sporer istedenfor pollen. Det store spørsmålet til slutt var om planten under disse forholdene er en sopp eller en plante?

Terje Blindheim

Østfoldavdelingen

16. mai til Alby, Jeløy, Moss

Alby på Jeløy ligger i et velkjent landskap for Mosseboere og for de fleste Østfoldboere. Her finnes flere herregårder med en historie tilbake til tidlig middelalder. Ved herregårdene hørte alltid et parkanlegg til. Ved Alby består denne av innplantede edelgraner ved siden av store trær av lind, sommereik, bøk, ask og med en strandkant kledd med svartor. Alby er for mange mest kjent for sine kunstsutstillinger i Galleri F15 med tilhørende kafé og parkeringsplass. Botanikkturen vår startet ved parkeringsplassen. Her fulgte vi stien i skogen på vestsiden av herregården. I skogen her fantes de første spirer av en stor bestand av kjempeturt *Cicerbita macrophylla*, den eneste årvisse forekomst av arten i fylket av noen størrelse. Ved steingjerdet lenger sør sto en flott, blomstrende bestand av galnebær *Scopolia carniolica*. Her finnes også en relativt tett bestand av vinbergsnegl *Helix pomatia*, så her måtte vi trå forsiktig. I år så vi til og med eksemplarer i full paring. Langs med steingjerdet i sør fant vi igjen de kjente vårplantene løkurt *Alliaria petiolata*, hvitdodre *Berteroa incana* og fingerlerkespore *Corydalis pumila*. Fingerlerkespore er langt vanligere i Østfold enn vanlig lerkespore. Dette ble allerede påpekt av Ryan i 1880-årene. Vi fant også steril marsfiol *Viola odorata* som vakte oppsikt da denne ikke er kjent herfra tidligere. Ved plenene på Alby fant vi fine forekomster av hagerlerkespore *Corydalis solida*, gullstjerne *Gagea lutea* og perleblom *Muscari botryoides*. Disse artene, sammen med flere tidligblomstrende løkplanter, har årlig store bestander her. De mest interesserte stakk avslutningsvis innom Grønliparken like nord for Alby for å se nærmere på vanlig lerkespore *Corydalis intermedia* som på dette tidspunkt var avblomstret. Den har her sin eneste kjente forekomst i Moss. Antall framfotte: 13.

J. Ingar I. Båtvik.

23. mai til Søndre Sandøy, Hvaler

Vi var ti deltakere som fikk med oss mye fin forsommerflora på en av de mest artsrike og botanisk spennende øyene på Hvaler. Med de nyregistreringene som ble gjort på denne turen er det totale artsantallet for øya kommet opp i 560. Det er svært høyt for en øy på 4,5 km². Søndre Sandøy er et eldorado for en botaniker, også fordi øya er så godt som bilfri og har et unikt kulturlandskap med aktivt småskalajordbruk, selv om delvis opphør av beite har ført til gjenngroing med mose og kratt. Det er den søndre halvdel av øya som har det største artsmangfoldet, mye pga varmekjær flora knyttet til både tørre og fuktige vegetasjonstyper på skjellsand. Vi konsentrerte oss bare om den søndre halvdel av øya på denne turen.

Allerede rett opp for fergeleiet finner vi botaniske godbiter som må fordøyas før vi tar beina fatt, som f.eks. engstorkenebb *Geranium pratense*, lodnestorkenebb *Geranium molle*, småstorkenebb *Geranium pusillum* og bulmeurt *Hyoscyamus niger*. En god del liguster *Ligustrum vulgare* vokser i kantkrattet på nordsida av veien.

Det første målet vårt var Sauholmen på vestsida av øya, der vi ville undersøke om det fremdeles var liv i strandbeten *Beta vulgaris* ssp. *maritima* som vokste her i 1991 og 1992. Dessverre var den borte for godt (men dukket opp senere på sommeren på Gjølertangen helt sør på øya). På østsiden av Sauholmen gjorde vi to funn på samme sted som fikk botanikerhjertene til å banke litt ekstra. En stor og livskraftig bestand av bittergrønn *Chimaphila umbellata*, som viste seg å være muntlig rapportert fra før, men ikke nøyaktig lokalisert. Til sammen talte vi rundt 300 skudd på et 5 x 3 m stort areal. På gressbakkene rundt bittergrønn-lokaliteten vokste ganske mange eksemplarer av stortveblad *Listera ovata*, Hvalers andre kjente forekomst av denne arten. Senere på dagen fikk vi se bittergrønn igjen på øyas andre lokalitet for arten, nordsida av Stuevika på østsida av øya.

Før vi forlot Sauholmen fikk vi med oss gåsefot *Asperugo procumbens* på vestsida og ormetunge *Ophioglossum vulgatum* på en strandeng på sørenden. Senere på sommeren vokser ormetunge i tusentall på strandenga som skiller Sauholmen fra resten av Søndre Sandøy. Før vi la turen innover og sørover på øya fikk vi også med oss krattalant *Inula salicina*.

På turen sørover mot Ødegårdsstranda kunne vi notere mange arter som ikke er dagligdags kost for østfoldbotanikere; brakkvalmue *Papaver dubium* (dessverre ennå ikke i blomst) og orientveronika *Veronica persica* ved Løkkeberg, tysbast *Daphne mezereum* og griseblad *Scorzonera humilis* ved Skjelleren, muserumpe *Myosurus minimus*, knollsøleie *Ranunculus bulbosus*, tysk mure *Potentilla thuringiaca* og hundetunge *Cynoglossum officinale* ved Sandø-Rød. Hundetunge fikk vi se igjen flere ganger på turen. Ved Ødegården fikk vi se øyas fineste bestand av vårmarihand *Orchis mascula*. Her er den mer storvokst og mørkere enn jeg ellers kjenner den fra Hvaler.

Etter en velfortjent matpause innimellom kantkrattet sør for Ødegården, la vi oss flate på skjellsandørbbakkene ved Ødegårdsstranda på jakt etter mer botanisk snadder. Her fant vi bl.a. mer knollsøleie, vårstarr *Carex caryo-*

phyllea, kystfrøstjerne *Thalictrum minus*, oslofjordløvetann *Taraxacum obliquum* og ganske mye mari-nøkkel *Botrychium lunaria*. I fuktsiget ned mot stranda fant vi noe som både i smak, lukt og utseende minnet svært om vassmynte *Mentha aquatica*. Et besøk i september må til for å bekrefte dette funnet. Sør for Ødegårdsstranda fant vi strandkål *Crambe maritima*.

Mellom Ødegårdsstranda og Stueviksand så vi en god del barlind *Taxus baccata*, som ser ut til å være i spredning på øya. Ved Stueviksand er dvergsmyle *Aira praecox* også i spredning. Den ble oppdaget her for første gang i 1991, men nå er det betydelig mer av den. Dvergsmyle har etter hvert fått en god del lokaliteter på Hvaler. Etter å ha tatt en rask kikk på den andre bittergrønn-lokaliteten, la vi veien om Dal fjell for å få med oss Hvalers største bestand av lundhengeaks *Melica uniflora*. Her er det store, sammenhengende tepper av denne mattedannende arten. I dette området vokser også mye sanikel *Sanicula europaea*. Før vi tok strake veien til fergeleiet, fikk vi med oss en liten samling flekkmarihand *Dactylorhiza maculata*, som på ingen måte er Hvalers vanligste orkidé.

Gunnar Engan

6. juni til Bråten ved Glomma, Rakkestad

Formålet med turen var å studere floraen i kulturlandskap under restaurering samt sjeldne makrolavarter. Den lille gården Bråten ved Glomma ligger i vakre omgivelser med småskala kulturlandskap med edelløvtrær, raviner, bergknauser og åkerholmer som er omkranset med barskog. Nedenfor gården flyter Glomma sakte forbi. Noen mener gården har den fineste beliggenheten i Rakkestad.

Grunneieren har siden han kjøpte gården for noen år tilbake lenge tenkt på gjøre omgivelsene vakrere. Inspirasjonen fikk han fra noen fine svenske kulturlandskapsbrosjyrer. Gjengroende beitebakker er ryddet, gjerdet inn, og husdyr vil holde aggressive planter tilbake.

Første stopp var på en åkerholme omkranset av en lite gjødsle eng hvor nyresildre *Saxifraga granulata*, bakkeforglemmegei *Myosotis ramosissima*, avblomstret vårrubblom *Erophila verna* og vårskrinneblom *Arabis thaliana* sprer seg fra åkerholmen og ut i enga. I en gjengroende skogkant som åpnes litt, stod noen blader av vanlig nattfiol *Platanthera bifolia*, i nærheten rapporterte grunneieren senere på sommeren om solblom *Arnica montana*. En ble henrykt over å finne billen «kamsmeller» *Ctenicera pectinicornis*.

Grunneieren demonstrerte ravinebakker som tidligere var gjengrodd med osp, bringebær, mjødukt og andre nitrofile arter. Nå var det ryddet vekk mange trær, busker og bringebærkratt. Hester beitet i området, og vegetasjonen var en annen enn tidligere. Ryddeprosessen ble demonstrert med noen bilder. Riktignok fant vi ikke så mange interessante arter da store deler var dekket med hvitveis *Anemone nemorosa*. Det tyder vel på at gjenngroingen hadde kommet for langt. Likevel var arter som nyresildre og litt smakjempe *Plantago lanceolata* igjen. Slike arter får bedre livsrom i årene som kommer. Før vi returnerte mot gården fikk noen med seg lodnebragne *Woodsia ilvensis* på et berg.

På noen berg nedenfor tunet ble uanselige, men interessante lavararter som fertil strandhinnelav *Leptogium magnussonii*, dvergskjold *Peltula euploca* og skjoldnever *Peltigera lepidophora* demonstrert. Disse bergene var dekket av Glommavann 8. mai samme år.

På vei ut av eiendommen viste grunneierne oss noen storklokker *Campanula latifolia* i kanten av en ravineskog som også rådyr tydeligvis liker godt, for vi kunne bare se bladene.

Undertegnede har også sett noen få eksemplarer marianøkleblom *Primula veris* i nærliggende området tidligere. Vi får håpe at de kommer tilbake i mer livskraftige bestander nå som beitebruk er tatt opp igjen.

Syv møtte frem i tillegg til grunneierne denne solskinnsdagen.

Bjørn Petter Løfall

20. juni til Søle i Skjeberg, Sarpsborg

Østfold botaniske forening hadde den 20. juni en meget vellykket tur til flere plantelokaliteter i Sarpsborg i tillegg til den som var annonsert ved Søle. I tillegg til grunneieren var det fem deltakere med på vandringen.

På en åkerholme tilhørende gården Søle er det blant store eiketrær registrert i alt 146 forskjellige plantearter. Solblom *Arnica montana* opptrer her i store mengder og pryder eikehagen med sine gule blomster. Tidspunktet for å oppleve blomstringen var imidlertid denne gang noe for tidlig. Marinøkkel *Botrychium lunaria* er omtalt fra denne lokaliteten tidligere. Flere eksemplarer av denne sjeldne planten ble funnet nå også. Grunneieren viser stor interesse for å ivareta den naturlige vegetasjonen.

Turdeltakere ønsket å se en stor forekomst av brokkurt *Herniaria glabra*, som vokser på gruslagte fortauer i østre bydel i Sarpsborg. Dessverre trues denne planten, som er å betrakte som et levende kulturminne, av allerede planlagt asfaltering samt luking og sprøyting av fortausarealer. Tunbendel *Spergularia rubra* ble funnet voksende flere steder på fortauer. Turen gikk til Hannestad båthavn i Greåker, hvor det tidligere i sommer er funnet en fin forekomst av krypmure *Potentilla reptans* voksende på plen, delvis på grus. Det var like før blomstringen skulle begynne.

Siste etappe var sydenden av Vestvannet. Her, innenfor naturreservatet fantes hundrevis eksemplarer av bleikfiol *Viola persicifolia* i full blomst. Det ble også funnet flere tuer av hybridene med engfiol. Ifølge botaniker Jan Ingar I. Båtvik er dette Norges fineste forekomst av bleikfiol. Innenfor naturreservatet er all vegetasjon i vann og på land vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Skjøtsel vil være nødvendig for å hindre overgroing med tett vegetasjon.

Päivi Olsen

27. juni til Høie, Eidsberg

I en inndeling av kulturlandskap i Østfold ligger Høie i Jordbruksbygdene ved Glomma. Dette landskapet har mennesket endret betydelig ved hjelp av bulldosere etter siste krig. Mange raviner har blitt borte fra landskapet. Imidlertid har mange av områder langs Glomma unngått dette, trolig fordi skråningen ned mot Glomma har vært for lang og bratt. Vi benyttet mesteparten av turen i de

gjenværende beitebakkene.

Grunneieren på denne Høie-gården fortalte oss først om restaurering av bygninger og planting av kantvegetasjon i åkerlandskapet som er blitt belønnet med kulturlandskapsprisen. Deretter forflyttet vi oss til noen ravinebeiter med krattsøleie *Ranunculus polyanthemus* og marianøkleblom *Primula veris* som de mest interessante karplantefunn. En stor kjuke ble samlet på en eike-låge i blandingsskog, men ingen kunne sette navn på den. Senere er den blitt bestemt til eikemusling *Daelaena quercina*. Blåveis og storklokke kunne også noteres her.

En kjempeeik *Quercus robur* som så vidt kunne holdes omkring av tre voksne personer ble undersøkt. Resultatet var magert, noe som trolig skyldes at eika fortsatt er i godt hold (ingen kjuke) og dessuten står for skyggefullt (ingen spennende lav). Vi anbefalte at det ryddes omkring eika. Grunneieren skulle forsøke å påvirke sin nabo til gjøre det.

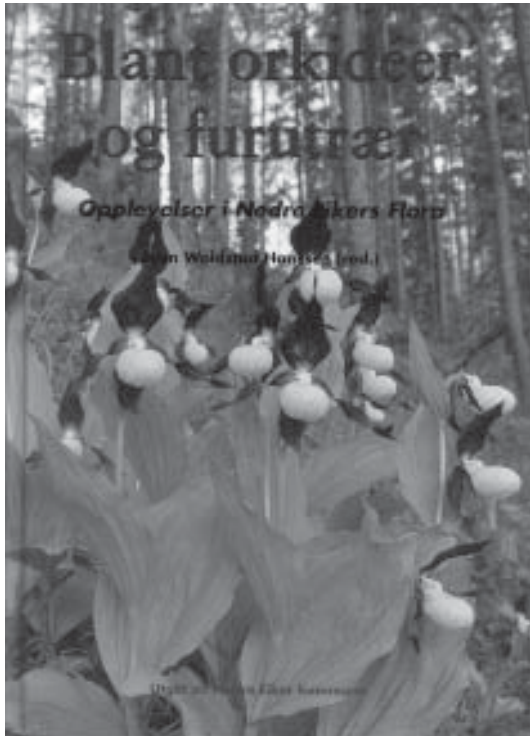
På vei tilbake til gårdstunet fikk vi med oss hvit gåseblom *Anthemis arvensis* i en åkerkant, under en regnbygge. Småtjønnaks *Potamogeton berchtoldii* lot seg «fange» i en ørretdam. I en annen dam fant vi noe som lignet på nikkebrønslø *Bidens cernua*, men var ikke sikre da eksemplarene var små. En av turdeltagerne undersøkte disse brønsløene senere og kunne bekrefte mistanken.

Bare fire personer i tillegg til grunneieren møtte frem i regnbygdene. En kryssliste med 123 arter ble skrevet ned.

Tidligere på året ble det funnet vanlig lerkespore *Corydalis intermedia* ikke langt fra Høie, på nordsiden av Lekumevja i en rik blandingsskog med gran, ask og alm. På flere av løvtrærne finnes lungenever *Lobaria pulmonaria*, på en kjempealm de interessante olivenlav *Fuscopannaria mediterranea* og skorpelaven *Gyalecta ulmi*.

Bjørn Petter Løfall og Nils Orderud

Lokalfloraverk utgitt



Første norske lokalflora på lenge er publisert. Og ikke nok med det, dette må være den første lokalfloraen i Norge som i utstyr er på høyde med de svenske praktverkene. Ikke hvilken som helst kommune er det boka gjelder heller, men landets orkiderikeste, Nedre Eiker i Buskerud. Redaktør for boka er Even Woldstad Hansen, og med i styringsgruppa har dessuten vært Jan-Otto Eek, Thore Ryghseter, Frank Bratlie, Sebjørn Hennum, Ragnhild Døvik Tjore, Jan Ole Westerhus, med Finn Wischmann som støttespiller fra Botanisk Museum på Tøyen.

Kommunen har støttet utgivelsen med et betydelig beløp, kr. 400 000. 18. november var redaksjonskomiteen og støttespilleren Finn Wischmann og lokalpressen invitert til kommunestyremøtet, hvor «praktverket om orkide-bygda» ble overrakt av prosjektlederen Thore Ryghseter. Ordføreren kvitterte med blomster og hilsen i boka. 25. november ble så prosjektet og resultatet presentert for interesserte i Mjøndalen: Thore Ryghseter fortalte om selve registreringsarbeidet, bokas redaktør Even W. Hanssen beskrev boka, Jan Otto Eek leste utdrag av den, alle bidragsyttere ble behørlig takket og Jan Ole Westerhus holdt

foredrag om orkideene i Nedre Eiker. Store oppslag i Drammens Tidende/Buskerud Blad og i Fremtiden har det også blitt.

Boka blir anmeldt på vanlig måte annetsteds her i Blyttia, så vi vil ikke gå anmelderen i næring og sier derfor ikke noe om innholdet her. Men det er en praktbok i glanset hardcover, på 235 sider fullspekket med fargebilder og fargekart. Den er å få kjøpt hos Hanssens Blomsterbøker eller hos kommunen, og koster utrolige 195 kroner.

Hanssen, E.W. (red.) 1998. Blant orkideer og furutrær. Opplevelser i Nedre Eikers flora. Utgitt av Nedre Eiker kommune. ISBN 82-994647-0-6.

– og enda ett til!

Rett før redaksjonen for dette nummeret avsluttes, dumper det ned enda en praktfull lokalflorabok i Blyttias posthylle. Anders Lundberg ved Geografisk institutt i Bergen står for det. Lundberg er fra før av bl.a. kjent fra botaniske registreringer av havstrand i Sør-Norge. Anmeldelsen av denne boka kommer i et seinere nummer av Blyttia. Foreløpig får dere nøye dere med et bilde av forsida. Forlaget er Fagbokforlaget.

